

ZAKŁAD KARNY
ul. 1 Maja 14
14-200 Iława
tel (089) 649-45-15
fax (089) 649-27-30

Iława, 2013.11.05

2013 -11- 08

RPO- 442667 13

S/P-0912/3/13/25442

**Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

PL
2013 -11- 12

Ustosunkowując się do Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Karnego w Iławie przeprowadzonej z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 23-24 lipca 2013 r. informuję o działaniach podjętych w związku z wydanymi zaleceniami:

1. Zabudowa kąpoków sanitarnych.

Kąpoki sanitarne w celach mieszkalnych są systematycznie zabudowywane w trakcie remontów cel mieszkalnych. Niemniej jednak z uwagi na niewystarczające środki finansowe na ten cel ilość remontów jest ograniczona. W roku bieżącym zabudowano 6 kąpoków sanitarnych, dalsze prace prowadzone będą w 2014 r. i latach następnych. Ilość remontowanych kąpoków sanitarnych uzależniona będzie od przyznaných w planie finansowym środków na ten cel.

2. Wyposażenie piętrowych łóżek w drabinki i barierki zabezpieczające przed upadkiem.

Brak drabinek przy łózkach dotyczy starego typu łózek. Aktualnie kupowane łózka są już wyposażone w drabinki, natomiast te, które nie były wyposażone w drabinki fabrycznie na bieżąco są uzupełniane. W 2013 r. zakupiono 96 nowych łózek z drabinkami oraz zamontowano 80 drabinek przy łózkach będących na stanie jednostki. W roku przyszłym i latach następnych, w miarę możliwości finansowych, obecnie użytkowane łózka starego typu będą wymieniane na nowe.

3. Zwiększenie częstotliwości kąpieli dla skazanych.

Zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, skazani w Zakładzie Karnym w Iławie korzystają raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Natomiast osadzeni zatrudnieni przy pracach brudzących

(na terenie jednostki i poza nią) mają możliwość, za zgodą Kierującego Oddziałem Penitencjarnym, skorzystania z kąpieli po pracy. Ponadto, zgodnie z § 8 pkt 3 Zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 r. skazanym zapewnia się kąpiel po zakończeniu zajęć na hali sportowej.

4. Właściwe przystosowanie celi dla osób z niepełnosprawnością w zakładzie karnym typu półotwartego oraz przystosowanie takiej celi w zakładzie karnym typu zamkniętego zgodnie z treścią punktu 9 Raportu.

W harmonogramie prac remontowo-konserwacyjnych na 2014 r. jednym z zadań będzie przystosowanie 2 cel dla osób z niepełnosprawnością. Jedna cela będzie usytuowana w zakładzie karnym typu zamkniętego, natomiast druga w zakładzie karnym typu półotwartego.

5. Zaopatrzenie ambulatoriów w Kartę praw pacjenta – osoby pozbawionej wolności.

Bezpośrednio po zakończeniu wizytacji przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, ambulatoria tutejszej jednostki zostały wyposażone w Kartę praw pacjenta – osoby pozbawionej wolności. Ponadto, zostały one wywieszane na tablicach ogłoszeń w poczekalniach ambulatoriów.

6. Doprowadzenie stanu technicznego obu izb chorych do wymogów stawianych takim celom przez przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2012 r., poz. 808).

W roku 2014 przeprowadzone zostaną prace remontowe mające na celu dostosowanie istniejących obecnie izb chorych do wymogów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2012 r., poz. 808).

7. Pozyskanie informatorów dla cudzoziemców.

Biblioteka Zakładu Karnego w Iławie oraz dyżurki wychowawców zostały doposażone w brakujące informatory dla cudzoziemców.

8. Upowszechnianie wśród skazanych wiedzy na temat rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Dotychczas skazani mieli dostęp do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka za pośrednictwem wychowawców, którzy na prośby osadzonych pozyskiwali teksty od komórki organizacyjno-prawnej, bądź też drukowali je z serwisu LexPolonica. W chwili obecnej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zostały udostępnione w bibliotece oraz dyżurkach wychowawców i będą systematycznie uzupełniane.

9. Dokonanie porównania grafików spacerów i zajęć k-o dla tymczasowo aresztowanych.

Po dokonaniu analizy grafików spacerów i zajęć kulturalno-oświatowych dla tymczasowo aresztowanych stwierdzono, że przedmiotowe grafiki w żaden sposób ze sobą nie kolidują.

10. Wzbogacenie oferty zajęć k-o adresowanej dla tymczasowo aresztowanych.

Tymczasowo aresztowani korzystają z zajęć kulturalno-oświatowych w świetlicy oddziału mieszkalnego z uwagi na konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego. Osadzeni mają możliwość wykorzystania wolnego czasu na gry stolikowe, takie jak: szachy, warcaby, gry planszowe. Ponadto, w świetlicy znajduje się telewizor oraz stół do tenisa stołowego.

11. Przeprowadzenie pełnej diagnozy psychiatrycznej więźnia o nazwisku

Bezpośrednio po rozmowie z przedstawicielami Krajowego Mechanizmu Prewencji zostały podjęte działania dotyczące skazanego. Została postawiona pełna i jednoznaczna diagnoza psychiatryczna. Jednocześnie sporządzono wnioski do Sądu Okręgowego III Wydział Penitencjarny w Elblągu o udzielenie wymienionemu przerwy w wykonywaniu kary ze względu na aktualny stan zdrowia osadzonego. Jak ustalono, w dniu 05.11.2013 r. Sąd Okręgowy III Wydział Penitencjarny w Elblągu udzielił ww. skazanemu przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności.

12. Pozyskanie dodatkowego terapeuty zajęciowego do pracy w Oddziale.

Na chwilę obecną w Zakładzie Karnym w Iławie obsada kadrowa zgodna jest z ilością przyznanych etatów. W ich ramach tutejsza jednostka nie dysponuje żadnym wolnym etatem, który można byłoby przeznaczyć na pozyskanie dodatkowego terapeuty zajęciowego. Liczbę etatów dla Zakładu Karnego w Iławie ustala Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Olsztynie.

W związku z informacją pozyskaną z Biura Penitencjarnego Centralnego Zarządu Służby Więziennej, dotyczącą możliwości udziału w specjalistycznym szkoleniu, przeznaczonym dla pracowników i funkcjonariuszy zatrudnionych w oddziałach terapeutycznych dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, pełniących obowiązki terapeuty zajęciowego i wychowawcy, zgłoszono na przedmiotowe szkolenie funkcjonariusza, który po przeszkoleniu mógłby pełnić funkcję dodatkowego terapeuty zajęciowego. Rozpoczęcie w/w szkolenia planowane jest w IV kwartale 2013 r. Szkolenie ma być finansowane ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

13. Umożliwienie skazanemu skonfliktowanemu ze swoim psychologiem kontaktu z innymi.

W uzasadnionych przypadkach skazani mają możliwość kontaktu z psychologiem innymi niż ten, do którego grupy są przypisani. Taka możliwość będzie nadal praktykowana w tutejszej jednostce.

14. Rezygnacja z rozpuszczania leków podawanych więźniom z Oddziału.

Leki psychotropowe – nasenne i silnie działające na centralny układ nerwowy podawane są w formie rozpuszczonej, zgodnie z zaleceniem lekarza psychiatry. Powyższe spowodowane jest m.in. działaniami profilaktycznymi mającymi na celu zapobieżenie gromadzenia tych leków przez skazanych. Pozostałe leki podawane są w oryginalnej formie.

15. Zwiększenie zaangażowania wśród skazanych do udziału w programach terapeutycznych m.in. poprzez stworzenie programów mogących w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy funkcjonowania skazanych po opuszczeniu Zakładu np. lepszego rozumienia siebie i swojego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie, lepszego rozumienia własnych emocji i sposobów radzenia sobie z nimi (nie tylko złości).

W oddziale terapeutycznym prowadzone są programy skierowane nie tylko na problem radzenia sobie ze złością. Program terapeutyczny zatwierdzony przez Biuro Penitencjarne Centralnego Zarządu Służby Więziennej zawiera 11 bloków tematycznych zajęć grupowych: Trening umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami, Trening umiejętności zapobiegania autoagresji, Trening aktywizacji społecznej, Psychorysunek, Edukacja w zakresie profilaktyki zdrowotnej, Program edukacyjny dla skazanych uzależnionych od alkoholu i innych środków, Trening higieniczny, trening budżetowy, program edukacyjny dla skazanych z zaburzeniami preferencji seksualnych, nauka czytania i pisanie, Edukacja dla skazanych z syndromem DDA. Programy są realizowane w zależności od potrzeb osadzonych, a także populacji skazanych przebywających aktualnie w oddziale i ich zaburzeń.

16. W miarę możliwości opracowanie dla skazanych wyżej zorganizowanych psychicznie psychoterapii wglądowej lub poznawczo-behawioralnej – w formie grupowej lub indywidualnej.

W oddziale terapeutycznym Zakładu Karnego w Iławie przebywają skazani z upośledzeniem umysłowym, z dużymi deficytami w zakresie radzenia sobie z trudnymi emocjami, niedostosowani społecznie. Zdaniem zespołu terapeutycznego tutejszej jednostki grupa ta nie kwalifikuje się do psychoterapii wglądowej.

17. Wykorzystanie osoby z zewnątrz jako superwizora pracy zespołu terapeutycznego.

Wykorzystanie osoby z zewnątrz jako superwizora pracy zespołu terapeutycznego niewątpliwie podwyższyłoby standardy pracy w oddziale. W chwili obecnej nie ma jednak na to środków finansowych. Zalecenie to zostanie ponownie rozpatrzone podczas planowania budżetu na następny rok.

18. Wykorzystywanie cel izby chorych zgodnie z ich przeznaczeniem, którym jest opieka nad więźniami chorymi.

Po zakończeniu prac związanych z dostosowaniem izb chorych do wymogów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności, w izbach chorych umieszczani będą wyłącznie osadzeni, u których rozpoznano choroby, których rozprzestrzenianie może spowodować zagrożenie dla zdrowia innych osadzonych.

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Iławie
mjr mgr Piotr Klimas

Wykonano w 4 egz.

1 egz. - adresat

2 egz. – Centralny Zarząd Służby Więziennej w Warszawie
Zespół Kontroli

3 egz. – Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Olsztynie

4 egz. – aa.

JP

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, dnia 2013 -11- 14

RPO-742667-VII-720.5/13/PK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

**Zespół
„Krajowy Mechanizm Prewencji”**

Pan
mjr mgr Piotr Klimas
dyrektor
Zakładu Karnego
ul. 1 Maja 14
14 – 200 Iława

W nawiązaniu do odpowiedzi Pana dyrektora z dnia 5 listopada 2013 r. dotyczącej Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji podległej Panu jednostki przeprowadzonej z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 23-24 lipca 2013 r., uprzejmie dziękuję za odniesienie się do sformułowanych w Raporcie zaleceń.

Odnośnie częstotliwości kąpieli osób pozbawionych wolności wyjaśniam, iż nasza rekomendacja związana z tą kwestią, nie była podyktowana brakiem spełniania przez podległą Panu dyrektorowi jednostkę minimalnej normy regulującej liczbę kąpieli osób pozbawionych wolności płci męskiej. Potrzeba jej uwzględnienia w treści Raportu wynika z rozmów przeprowadzonych z osobami pozbawionymi wolności przez pracowników KMP. Osoby te nie negowały możliwości korzystania z kąpieli, lecz krytkowały zbyt niską w ich ocenie częstotliwość realizacji tego uprawnienia. Polskie uregulowanie prawne, które przywołał Pan w odpowiedzi zostało poddane krytyce przez m.in. Europejski Komitet do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT). Komitet w raporcie z wizytacji polskich jednostek penitencjarnych przeprowadzonych w 2009 r., wezwał polskie władze do rozważenia zwiększenia częstotliwości korzystania z pryszniców przez więźniów w świetle Reguły 19.4. Europejskich Reguł Więziennych z 2006 r., wskazującej jako minimum dwie kąpiele w tygodniu. Rzecznik Praw Obywatelskich jako organ wykonujący mandat Krajowego Mechanizmu Prewencji, stoi na stanowisku, że stosowanie przez władze jednostek penitencjarnych minimalnej liczby kąpieli określonej w § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, nie uwzględnia realnych potrzeb związanych z utrzymaniem higieny przez osoby przebywające w izolacji penitencjarnej. W związku z tym za konieczne uznać należy dążenie do zwiększania częstotliwości kąpieli, które winno być podejmowane przede wszystkim na gruncie poszczególnych jednostek penitencjarnych, posiadających pełne rozeznanie co do realnych możliwości w tym zakresie. Stąd też, w sytuacji skarg więźniów dotyczących zbyt rzadkich kąpieli przekazywanych pracownikom Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas wizytacji, naturalnym i zasadnym jednocześnie staje się wydanie zalecenia dotyczącego zwiększenia ich liczby. Pragnę również podkreślić, że z opinią Rzecznika Praw Obywatelskich wyrażaną w analizowanej kwestii zgadza się w pełni dyrektor Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (odpowiedź z dnia 10.09.2013 r. D-072-232/13).

O zasadności zalecenia podawania więźniom leków psychotropowych w ich pierwotnej nierozpuszczonej formie świadczy stanowisko Konsultanta Krajowego w dziedzinie farmacji prof. dr hab. Edmunda Grześkowiaka, zgodnie z którym *„zalecenie rozpuszczamy wszystkie leki (...) stoi w rażącej sprzeczności z aktualnym stanem wiedzy i w sposób ewidentny może obniżać skuteczność i bezpieczeństwo stosowanych u pacjentów (...) leków”*. Profesor wskazuje ponadto, że *„procedura rozpuszczania leków ingerująca w procesy uwalniania i kinetykę procesów wchłaniania może również być powodem osiągnięcia stężeń nadterapeutycznych, toksycznych oraz intensyfikacji działań niepożądanych danego leku (...)”*. Z uwagi na autorytet Profesora predestynujący go do piastowania funkcji Konsultanta Krajowego w dziedzinie farmacji, Rzecznik Praw Obywatelskich zgadzając się z przytoczonym stanowiskiem, zaleca odstąpienie od praktyki rozpuszczania leków psychotropowych ujawnianej w miejscach detencji objętych wizytacjami Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Uprzejmie proszę o odniesienie się do powyższego.

mgr Przewoźnik Kazimierz
Główny specjalista

RPO-742667/13

OKRĘGOWY INSPEKTORAT SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

10-575 Olsztyn ul. Al. J. Piłsudskiego 3

tel 89 524 86 00 ; fax. 89 524 87 18 ; e-mail oisw_olsztvn@sw.gov.pl.

2013 -11- 12

OI/OP-073/ 23 /13/6657

Olsztyn, 2013-11-05

Biuro

Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

PK
2013 -11- 14

Ustosunkowując się do Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Karnego w Iławie przeprowadzonej z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich informuję o działaniach podjętych w związku z wydanymi zaleceniami.

Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Olsztynie zalecono przyznanie środków finansowych niezbędnych do realizacji zaleceń wymienionych w punktach: **1** (zabudowa kącików sanitarnych), **2** (wyposażenie piętrowych łóżek w drabinki i bariereki zabezpieczające przed upadkiem), **4** (właściwe przystosowanie celi dla osób z niepełnosprawnością w zakładzie karnym typu półotwartego oraz przystosowanie takiej celi w zakładzie karnym typu zamkniętego zgodnie z treścią punktu 9 Raportu), **12** (pozyskanie dodatkowego terapeuty zajęciowego do pracy w Oddziale), **17** (wykorzystanie osoby z zewnątrz jako superwizora pracy zespołu terapeutycznego).

Mając powyższe na uwadze ustalono, że zgodnie z opracowanym harmonogramem kąciki sanitarne będą zabudowywane w latach 2014-2017.

Przystosowanie cel dla osób niepełnosprawnych zostanie zrealizowane ze środków, które Zakład Karny w Iławie otrzyma w ramach § 4210 w 2014 r.

W związku z zaleceniem Zespołu Krajowego Mechanizmu Prewencji dotyczącym przyznania niezbędnych środków finansowych na wyposażenie każdego piętrowego łóżka zakładu w Iławie w drabinki i bariereki zabezpieczające przed upadkiem wyjaśniam, że Zakład Karny w Iławie na dzień 30.09.2013 r. posiadał wykonanie planu finansowego w § 4210 na poziomie 98,16 %, co nie pozwala w tym momencie na wygospodarowanie z budżetu jednostki dodatkowych środków finansowych na realizację powyższego zadania. Również w planie finansowym OISW w Olsztynie na dzień dzisiejszy nie ma wystarczających środków finansowych umożliwiający zrealizowanie tego zadania. W związku z powyższym w dniu dzisiejszym wystąpiłem do Biura Kwatermistrzowsko – Inwestycyjnego CZSW w Warszawie z wnioskiem o zwiększenie planu finansowego OISW w Olsztynie

o kwotę 321 566,00 zł. niezbędną do wyposażenia każdego piętrowego łóżka zakładu w Iławie w drabinki i barierki zabezpieczające przed upadkiem.

Ustosunkowując się do punktu 12 zaleceń Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącego pozyskania dodatkowego terapeuty zajęciowego do pracy w oddziale terapeutycznym, aktualnie nie ma możliwości przekazania takiego etatu, ponieważ Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Olsztynie nie posiada wolnych etatów, ani też środków, które można byłoby przeznaczyć na ich utworzenie.

Porównując stan etatowy oddziałów terapeutycznych w dwóch olsztyńskich jednostkach (Zakład Karny w Barczewie i Zakład Karny w Iławie), należy uznać, że obecnie jest on wystarczający.

Natomiast przyjęte w jednostce w Iławie rozwiązanie związane ze skierowaniem wychowawcy na kurs specjalistyczny terapeuty zajęciowego, który opłacony zostanie ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego, wydaje się być aktualnie optymalnym rozwiązaniem, wychodzącym naprzeciw zaleceniu 12 RPO.

Możliwość skorzystania z wiedzy i umiejętności superwizora w pracy zespołu terapeutycznego, weryfikowanie podejmowanych działań, konsultowanie pracy z pacjentem w toku ustrukturyzowanej dyskusji jest niewątpliwie cennym elementem pracy terapeutycznej, podnoszącym jej standardy. Niemniej Dyrektor Okręgowy w Olsztynie nie jest adresatem tego zalecenia, ponieważ powyższe działania, łącznie ze środkami przeznaczonymi na ten cel, leżą w gestii dyrektora jednostki penitencjarnej w Iławie.

DYREKTOR OKRĘGOWY
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ
W OLSZTYNIE
plk Andrzej Barankiewicz

Wykonano w 4 egz.

① egz. - adresat

2 egz. - Centralny Zarząd Służby Więziennej

Zespół Kontroli

02-521 Warszawa (ZK-0912-31/13/618)

3 egz. - Zakład Karny w Iławie

4 egz. - a/a AD

ZAKŁAD KARNY
ul. 1 Maja 14
14-200 Iława
tel (089) 649-45-15
fax (089) 649-27-30

Iława, 2013.12.02

2013 -12- 16

1609606

RPO-742667/13

S/P-0912/3/13/29050

**Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

PK
2013 -12- 20

Ustosunkowując się do pisma RPO-742667-VII-720.5/13/PK z dnia 14.11.2013 r. dotyczącego odpowiedzi administracji tutejszej jednostki w sprawie Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Karnego w Iławie przeprowadzonej z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniach 23-24 lipca 2013 r. informuję, że skazani w Zakładzie Karnym w Iławie korzystają z ciepłej kąpieli zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. W chwili obecnej ze względów organizacyjnych i finansowych w tutejszej jednostce nie przewiduje się zwiększenia częstotliwości kąpieli. Natomiast leki psychotropowe wydawane będą osadzonemu zgodnie z zaleceniem lekarza psychiatry, którego zapoznano z treścią pisma RPO-742667-VII-720.5/13/PK z dnia 14.11.2013 r.

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Iławie
mjr mgr Piotr Klimas

Wykonano w 4 egz.

- 1 egz. adresat
  - 2 egz. – Centralny Zarząd Służby Więziennej w Warszawie
Zespół Kontroli
  - 3 egz. – Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Olsztynie
  - 4 egz. – aa.
- JP